

สารายหมวด

๔.๑ สิทธิด้านสุขภาพ

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
หลักการสำคัญ ๑. มนุษย์ทุกคนพึงได้รับสิทธิด้านสุขภาพขั้นพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยเป้าหมายของสิทธิด้านสุขภาพคือ ประชาชนทุกคนมีสุขภาพะ ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะการเข้าถึงบริการสาธารณสุขเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อสุขภาพด้วย โดยที่รัฐจะต้องสร้างสภาวะหรือเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายให้ได้มากที่สุด	- “ธรรมนูญก่อตั้งองค์การอนามัยโลก” ที่ประเทศสมาชิกลงนามเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๘๙ มีเนื้อหาในคำปรารภคือ “การที่มนุษย์ทุกคนได้รับมาตรฐานทางสุขภาพที่ดีที่สุด ถือเป็นสิทธิพื้นฐานหรือสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือสภาพทางเศรษฐกิจหรือสังคมเช่นไรก็ตาม” - สิทธิด้านสุขภาพ ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกเป็นสิทธิที่มีขอบเขตกว้างขวาง กล่าวคือ มีปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สิทธิด้านสุขภาพจึงมีขอบเขตกว้างกว่าเรื่องระบบสาธารณสุขหรือการเข้าถึงบริการสาธารณสุข
๒. รัฐต้องเคารพสิทธิด้านสุขภาพของประชาชน และต้องปกป้อง ค้ำครอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับสิทธิด้านสุขภาพ โดยไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติตามพันธกรณีของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสุขภาพและด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี	- องค์การอนามัยโลกได้กำหนดหน้าที่ของภาครัฐที่เกี่ยวกับสิทธิด้านสุขภาพมี ๓ ลักษณะคือ ๑) หน้าที่เคารพต่อสิทธิด้านสุขภาพ (Obligation to respect) เช่น ภาครัฐควรลดข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข หรือควรหลีกเลี่ยงการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของกลุ่มผู้หญิงหรือกลุ่มประชากรเปราะบาง ไม่ควรมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ รวมถึงการไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ป่วย

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
	๒) หน้าที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพ (Obligation to protect) เช่น ภาครัฐควรออกกฎหมายหรือมาตรการอื่นๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่จำเป็น รวมถึงการควบคุมกำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดสุขภาพ มิให้มีการทำการตลาดยาหรือเครื่องมือแพทย์ การออกกฎหมายห้ามประเพณีหรือธรรมเนียมท้องถิ่นที่คุกคามสุขภาพของหญิง ๓) หน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนสิทธิด้านสุขภาพ (Obligation to fulfil) เช่น บทบาทของภาครัฐในการสนับสนุนงบประมาณ ค่าใช้จ่าย กำลังคนด้านสุขภาพที่เหมาะสมเพียงพอต่อผู้รับบริการสาธารณสุข การฝึกอบรมบุคลากรที่ให้การดูแลสุขภาพ ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ หรือการกำหนดกฎหมาย มาตรการทางฝ่ายบริหารที่เอื้อต่อโครงสร้างระบบบริการสาธารณสุขของประเทศ หรือการจัดให้มีบริการสายด่วนให้คำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ เช่น การเลิกเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด นอกจากนี้ มีกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคีหลายฉบับ ซึ่งรับรองให้สิทธิด้านสุขภาพถือเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ
ภาพพึงประสงค์ ๑. ประชาชนทุกกลุ่มวัย รวมถึงกลุ่มคนที่มีความจำเพาะด้านสุขภาพ ได้แก่ คนพิการ คนสูงอายุ คนด้อยโอกาสในสังคม ผู้หญิง สามารถเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	- เป้าหมายของสิทธิด้านสุขภาพที่สำคัญคือ การทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพและมีสุขภาวะ เช่น การเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพดี ได้รับอาหาร น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค สินค้าหรือผลิตภัณฑ์สุขภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เอื้อต่อสุขภาพ รวมถึงการอยู่อาศัยหรือทำงานในสภาวะแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะของบุคคล ปราศจากมลพิษหรือสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อ

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
กฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พันธกรณีของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสุขภาพและด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐมีนโยบาย มาตรการ กลไก และทรัพยากรส่งเสริมสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวอย่างเหมาะสม	สุขภาพ ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พันธกรณีของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสุขภาพและด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคี และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยที่การคุ้มครองให้สามารถเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพนั้น รัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ กลไกและทรัพยากรที่ส่งเสริม สนับสนุนสิทธิดังกล่าวอย่างเหมาะสม
๒. บุคคลได้รับการคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพ ที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ คำประกาศสิทธิผู้ป่วย กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุข หลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพ จริยธรรมทางการแพทย์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น สิทธิขอสำเนาเวชระเบียนผู้ป่วย สิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณสุขอย่างเพียงพอก่อนที่จะให้ความยินยอมว่าจะรับบริการหรือไม่ สิทธิของอาสาสมัครหรือผู้ที่เข้าร่วมการวิจัยในมนุษย์ สิทธิในการทำหนังสือแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขที่เป็นไปเพียงเพื่อยืดการตายในวาระสุดท้ายของชีวิตตน หรือเพื่อยุติการทรมาน	- สิทธิผู้ป่วยเป็นสิทธิด้านสุขภาพอย่างหนึ่งที่บุคลากรด้านสาธารณสุข ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุขที่ให้บริการสาธารณสุข และผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานในสถานพยาบาลของรัฐและเอกชน และสภาวิชาชีพด้านสุขภาพ จะต้องให้ความสำคัญและถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับจริยธรรมทางการแพทย์ เช่น การให้ความยินยอมที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า กรณีการรับบริการสาธารณสุข สิทธิของผู้ถูกวิจัย หรือสิทธิในการทำหนังสือแสดงเจตนาปฏิเสธการรักษาเพื่อยืดการตายของผู้ที่อยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต

ข้อที่/เนื้อหา	เจตนารมณ์/ความหมาย
จากการเจ็บป่วย โดยบุคลากรด้านสาธารณสุข ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสาธารณสุข ผู้บริหารสถาน พยาบาลของรัฐและเอกชน และสภาวิชาชีพด้าน สุขภาพ ให้ความสำคัญและถือปฏิบัติตามอย่าง เคร่งครัด	

